

ZVONÍ!

09/2018

Člověk v tísní, o. p. s.

Letní škola představila Grunnlaget dalším pedagogům

Reportáž z pětidenního kurzu konceptuálního vyučování pro učitele a učitelky MŠ a ZŠ.

Používání Grunnlagetu vede k rozvoji myšlení dětí

S Májou Křížovou o jejích zkušenostech s aplikací této vzdělávací metody do běžné výuky.

Spokojené dítě je ten nejlepší lék na zboření všech bariér

V Chodově navázal zdejší předškolní klub úspěšnou spolupráci s místními mateřskými školami.

Rozhovor s Májou Křížovou o jejích zkušenostech s metodou Grunnlaget.

4

Reportáž z Letní školy Grunnlaget, která tuto metodu učení představila dalším učitelům.

Reportáž z Chodova o spolupráci místního předškolního klubu a zdejší mateřské školy.

6

8

Alice využívá doučování již přes rok. Výsledkem bylo nejen zlepšení prospěchu.

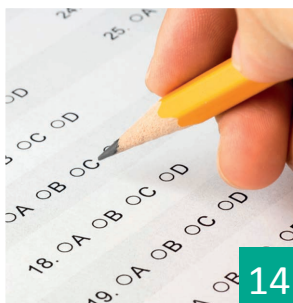

Příběh chlapce, kterému hodina doučování pomohla zvládnout důležitý test.

Jak by asi vypadaly třídní schůzky dětí, které doučují lidé z Člověka v tísní.

12

14

15

obsah

Letní škola představila metodu Grunnlaget dalším pedagogům 3

Reportáž z pětidenního kurzu pro učitele a učitelky MŠ a ZŠ

Používání Grunnlagetu vede k rozvoji myšlení u všech dětí 6

Rozhovor s Májou Křížovou, která tuto metodu již rok používá v praxi.

Spokojené dítě je ten nejlepší lék na zboření všech bariér. 8

Reportáž z předškolního klubu v Chodově na Karlovarsku.

Doučování aneb jaký byl loňský školní rok 12

Jak by asi vypadaly třídní schůzky dětí, které doučují lidé z Člověka v tísní?

Díky doučování zvládl Tomáš test z češtiny a postupuje dál . 14

Jen jedna hodina doučování může pomoci k postupu do dalšího ročníku.

Změny v chování Alice si už všimla i její paní učitelka 15

Příběh dívky, která se za rok doučování zlepšila ve všech předmětech.

editorial

Vážení přátelé,

právě držíte v ruce časopis Zvoní, který se dlouhodobě zabývá možnostmi podpory dětí, jejichž startovní čára leží při vstupu do školy i během studia z různých důvodů jině než u jejich vrstevníků. Časopis vydává organizace Člověk v tísní, která po mnoho let poskytuje svými službami podporu nejen těmto dětem, ale i jejich rodičům a učitelům, kteří s nimi pracují.

Aktuální prázdninové číslo přináší obsahlou reportáž z Letní školy Grunnlaget, což je pětidenní kurz, na kterém se jeho účastníci seznamovali s principy používání této norské metody konceptuálního vyučování. Druhým zásadním tématem, kterému se toto číslo věnuje, je spolupráce předškolních klubů s běžnými mateřskými školami. O tom, jak může být tato kooperace úspěšná a prospěšná pro všechny zúčastněné strany, se můžete přesvědčit v reportáži z Chodova na Karlovarsku.

Přeji Vám příjemné čtení.

Martin Kovalčík

UČITELÉ A UČITELKY MATEŘSKÝCH A ZÁKLADNÍCH ŠKOL se během prázdnin seznamovali s používáním metody Grunnlaget.

Foto: Martin Kovalčík

REPORTÁŽ **Letní škola představila metodu Grunnlaget dalším pedagogům**

Grunnlaget je způsob konceptuálního vzdělávání, který rozvíjí poznávací funkce mozku dítěte.

Je čtvrtek ráno a malým sálem v treboušském záměčku zní klidná hudba. Stejně tak jako předchozí tři dny svolává tímto způsobem lektorka Karolína Ranglová účastníky Letní školy Grunnlaget, kterou tu pořádá organizace Člověk v tísni. Jde o dvacet učitelů a učitelů, kteří se zde seznamují s principy používání norské vzdělávací metody Grunnlaget, která podporuje děti v rozvoji předmatematických a matematických dovedností. Ty jsou důležité k poznávání a pochopení světa, hledání souvislostí a usnadňují další učení (nejen) matematiky. Dnes dopoledne jsou na programu závěrečné kapitoly z teorie, po obědě pak přijde na řadu procvičování používání Grunnlagetu v praxi.

Metoda Grunnlaget (v překladu Základ) se v České republice objevila díky organizaci Člověk v tísni, jejíž pracovníci ji začali používat ve svých předškolních klubech. „V roce 2005 byl v Bílině otevřen pilotní předškolní klub, do kterého jsem tehdy nastoupila jako pedagožka. O specifikách dětí, se kterými budu pracovat, jsem věděla poměrně dost, přesto mě ale překvapilo, že ač měly všechny děti stejné znevýhodnění (pocházely ze stejného sídliště), nešlo s nimi pracovat jako se skupi-

nou. Pro nedostatek pojmů, slov a obsahu jsem si s nimi nerozuměla a mnohdy si nepochopily ani děti samy mezi sebou. Hledali jsme tenkrát způsob, jak s takto různorodou skupinou pracovat, a narazili jsme na Grunnlaget,“ vzpomíná Karolína Ranglová na dobu, kdy se s tímto způsobem výuky seznámila.

Zkuste si představit děti jako nepopsané listy papíru. Budou znát pouze to, co jim na ně napíšeme.

Pochvala zvýší motivaci

Výsledky používání této metody se dostavily téměř okamžitě. Po relativně krátkém čase začaly děti v klubu komunikovat a projevovat daleko větší zájem o svět okolo. „Díky naučeným pojmům dokázaly formulovat otázku a začaly zjišťovat, co je zajímavé. A nejlepší na tom všem bylo, že to zvládaly úplně všechny, nikdo nezůstal stranou,“ vypráví.

Právě reakce, kterou proces učení v dítěti vyvolává, má na konečný výsledek velký vliv. Pozitivní pocity jsou spojeny s posílením motivace, negativní zážitky naopak vytvářejí bloky. Tento předpoklad vychází z motivační síly poznávání. Zkušenost zvládnuté úlohy dodává odvahu a energii pokračovat a zároveň zvýší sebevědomí dítěte. Proto je jedním z důležitých faktorů, které ovlivňují motivaci dítěte po dalším poznávání, i učitelova reakce. A právě proto je nezastupitelnou součástí metody Grunnlaget i okamžitá pozitivní reakce na správně provedený úkol. „Pozitivní zpětná vazba od učitele jednak dítěti potvrdí správnost jeho rozhodování, zároveň ho motivuje k další činnosti,“ potvrzuje Karolína Ranglová.

Zpětná vazba od autority ovlivní také to, jak děti vnímají samy sebe během výuky. Když jim učitel ukáže, v čem jsou dobré, aktivuje jejich pozitivní pocity a přispěje tím k jejich zvýšené motivaci. Je špatně, pokud odpovědi dospělých dětí v jejich činnosti stresují. V rámci Grunnlagetu je to, co bylo nepochopeno nebo naučeno neodpovídajícím způsobem, bráno jako nedorozumění, které je nutno překonat. Učitel musí pochopit myšlenkové procesy žáka. Vždy

existuje důvod, proč dítě odpovědělo určitým způsobem a ten je potřeba objevit.

Skoro stejný? To je jako být skoro těhotná...

Ale zpět na Letní školu. Hudební pozvánka dozní, pedagogové se usadí do kruhu a lektorka se všech ptá „V čem se dnes cítíte výjimeční?“. Touto netradiční otázkou začíná každý den kurzu. Důvod je jednoduchý. Metoda Grunnlaget je postavena na předpokladu toho, že každé dítě je svým způsobem jedinečné, což je potřeba umět vnímat a uvědomovat si to. Kolečko odpovědí skončilo a Karolína Ranglová přichází k jedné z posledních kapitol, kterou během pěti dní Letní školy zbývá probrat. Tou je rozdíl mezi pojmy „stejný“ a „podobný“. „Při používání těchto pojmů dělají učitelé často velkou chybu. Je nezbytně nutné, abychom tyto pojmy používali naprosto precizně. Musíme zapomenout na naučené automatismy, které nás často řídí a ovládají. Pokud to neuděláme, může se stát, že při výuce používáme nepřesné termíny,“ vysvětluje. Jako příklad uvádí souřadnice „skoro stejný“. „Významově je to stejný nesmysl, jako kdybychom o nějaké ženě prohlásili, že je skoro těhotná. Nic takového neexistuje, což my dospělí chápeme, ale děti ne,“ a dodává: „Zkuste si představit děti jako nepopsané listy papíru. Budou znát pouze to, co jim na ně napíšeme.“

Pro někoho to může znít banálně, ale Karolína Ranglová vše podkládá konkrétními příklady. „Právě schopnost správně rozumět pojmu stejný tvoří základ například pro pochopení té nejzákladnější matematické rovnice $1=1$. Děti, které tento pojem nechápou správně, mohou mít s pochopením tohoto vztahu velký problém,“ říká. Nejde však jen o matematiku. Ty samé problémy mohou nastat také při učení psaní či čtení. „Když napíšete písmena p, b, d, zjis-

Tři fáze učení metody Grunnlaget

Metoda Grunnlaget v sobě zahrnuje tři procesy: selektivní asociaci, selektivní diskriminaci a selektivní generalizaci.

Selektivní asociace

Na začátku celého procesu musí být mezi jevy patřícími do stejné skupiny vybudována asociace založená na pojmovém systému, který dává skupině název. Jestliže řekneme číslo tři, pak slovo číslo vyjadřuje název skupiny a tři je zkoumaný pojem. Při opakovaném používání tohoto systému, pak bude slovo číslo aktivovat nejen pojem tři, ale i ostatní dříve naučené názvy čísel. Takovým způsobem nadřazený pojem pomůže vytvořit strukturu a poskytne nutný kontext pro další učivo.

Selektivní diskriminace

Ve druhé fázi je nutné naučit se odlišovat členy skupiny od ostatních objektů, se kterými by mohly být lehce zaměnitelné. Číslo tři tak musí být snadno odlišitelné od čísla dvě nebo čísla čtyři a nesmí být přirazováno k jinému počtu předmětů. Dítě zároveň pochopí, že

pojem číslo tři se nemění, pokud počítá různé předměty. Děti se postupně učí vyhledávat rozdíly mezi předměty v rozvíjené vlastnosti. Mají se naučit, jaký je rozdíl mezi tím, co patří ke skupině určitého pojmu a co k ní naopak nepatří. Nejprve se v rámci cvičení soustředí na jednu vlastnost, postupně se přidávají složitější úkoly.

Selektivní generalizace

Dále je nutné zjistit, v čem jsou si jevy, které se stejně nazývají, podobné. Pokud je skupina nazývána tři, její podobnost je počet. Je potřeba, aby si dítě uvědomilo, že číslo tři existuje bez ohledu na to, co počítáme. Pomocí selektivní generalizace se dítě naučí odhalovat dílčí podobnosti. V této fázi již děti začínají samy popisovat, na co přišly, což přispívá k motivaci do dalšího učení. Po té, co dítě dokáže určit podobnost, se ho učitel ptá na odlišnosti. Dítě se tak učí propojovat již naučené pojmové systémy, jako je barva, tvar, délka, což postupně zdokonaluje jeho přirozené analytické kódování.

títe, že všechna tři mají stejný tvar, ale odlišnou polohu. Nejsou stejné, ale podobné. Pokud děti tyto pojmy správně chápou, je pro ně jednodušší se tato písmena naučit správně číst či psát,“ vysvětluje Karolína Ranglová.

Obrázky nestačí

Grunnlaget patří mezi metody konceptuálního vyučování a vychází z výsledků práce norského profesora Nyborga, který zjistil, že pro nejučinnější způsob učení pojmů je dobré využití konkrétních předmětů, jejichž vlastnosti jsou označovány příslušnými pojmy, mezi kterými jsou následně hledány rozdíly či podobnosti. Tento způsob učení v dětech rozvíjí jazykové dovednosti a způsoby uvažování, které jsou pro schopnost učít se podstatné. Nově získané zna-

losti jsou pak základním kamenem k dalšímu učení.

Pracovními nástroji Grunnlagetu jsou proto jazyk a soubor různorodých předmětů. Je dobré využívat předměty, které děti znají ze svého okolí. Není až tak důležité, co konkrétně to je za předměty, podstatné je, aby se od sebe lišily barvou, tvarem, velikostí a materiálem, ze kterého jsou vyrobeny. Při tomto způsobu výuky je nezbytně nutné pracovat s reálnými předměty. Obrázky v knížkách rozhodně nestačí. Obrázky jsou symboly, jsou zobrazením představy autora o dané věci. Dítě může obrázek dezorientovat, symbolika obrázku není hmatatelná, rozlišovat vlastnosti věcí na obrázku je vlastně vyšší úroveň poznávání. Při učení se novému je třeba pracovat s konkrétní věcí, ne s jejím symbolem.

KAROLÍNA RANGLOVÁ vystudovala obor Vychovatelství pro speciální zařízení na Pedagogické fakultě UJEP, svou kvalifikaci doplnila výcvikem v Systemické supervizi a koučování, kurzem Systemické práce s rodinou, výcvikem v oblasti canisterapie. Věnuje se zprostředkovanému učení a culture-free metodám vzdělávání, získala certifikát školitele v metodě Konceptuálního učení (Grunnlaget). Prošla výcvikem ve využívání metod dynamické diagnostiky kognitivních funkcí. Má dlouhodobou praxi při práci s ohroženými dětmi v rámci mimoškolního a předškolního vzdělávání, věnuje se supervizi pomáhajících profesí a působí jako canisterapeut v zařízení péče o seniory s regresivním onemocněním. Má praxi z neziskového sektoru, státního i soukromého školství a věnuje se zapojení zvířat při terapiích dětí i dospělých.

Foto: Martin Kovalčík

Děti se musí učit na základě mnoha různých senzorických zkušeností, které umožňují analyzovat a vytvářet závěry o podobnostech a rozdílech.

Grunnlaget zrychlil učení dětí

Po obědě končí teoretická část a přichází čas si vše vyzkoušet na vlastní kůži. Účastníci se rozdělí do dvojic, kde vždy jeden představuje žáka a druhý jeho učitele, a simulují jednotlivá cvičení, která již za pár týdnů budou používat při výuce dětí ve svých třídách. Pro většinu z nich jde o něco zcela nového, mezi účastníky ale najdeme i pedagogy, kteří již nějaký čas tuto metodu při práci s dětmi používají. Jednou z nich je i Kateřina Habadová, která Grunnlaget používá především při práci s dětmi v předškolním klubu organizace Tosara ve Slaném. Metodu využívá při každodenní práci, a to nejen při výuce, ale i během hry.

„Za rok používání Grunnlagetu je jasné vidět, jakých posunů děti dosáhly. Především se zrychlilo jejich učení. Také se změnilo celkové klima ve třídě. Děti si začaly více pomáhat, více si spolu povídají a navzájem si nově naučené znalosti předávají,“ říká Kateřina Habadová. Podle ní si děti více rozumí, protože díky používání Grunnlagetu mají daný jednotný jazykový rámec, který jim umožňuje jednodušeji komunikovat. „Jedna z podstatných věcí, které mě metoda tato naučila je to, že je omyl myslet si, že když s dětmi mluvíme jako s dětmi, tak jim vše zjednodušujeme. Není to tak, my jim to tím naopak děláme složitější. Všechny ty zdobnélinky a šišlání jsou nepřírozené a celou komunikaci a učení jen zatěžují. Dospělí přeci takhle nemluví, tak proč to děti učit,“ popisuje přínosy ročního praktikování metody Grunnlaget při výuce dětí.

Podle jejích slov ji Grunnlaget pomohl změnit celkové myšlení. „Značně jsem změnila způsob, jak s dětmi mluvím. Nyní s nimi komunikuji daleko více jako s dospělými, jsou pro mě partnery. Vypustila jsem ze svého repertoáru věty jako Podívejte, to je barva jako sluníčko,“ díky nemuž jsem dětem do učení barev vkládala pojem, který tam nepatří, což pro ně bylo v konečném důsledku matoucí. Ne ta barva není jako sluníčko, ale je to žlutá barva. A sluníčko má žlutou barvu,“ ukazuje Kateřina Habadová příklad z praxe. Navíc se podle svých slov naučila přemýšlet více o tom, co za znalosti a vědomosti bude dítě v budoucnu používat. „Nechci děti zbytečně zahlcovat informacemi, které pro ně v dospělosti nejsou důležité,“ dodává na závěr s tím, že se jí používání metody Grunnlaget v předškolním klubu natolik osvědčilo, že ji začíná používat i během doučování starších dětí.

Martin Kovalčík

STEJNÝ VERSUS PODOBNÝ. Pojmy, při kterých děláme často vekou chybu.

KUFŘÍK PLNÝ RŮZNÝCH VĚCÍ patří mezi základní pracovní pomůcky.

ZKOUŠENÍ metody Grunnlaget v praxi.

3x foto: Martin Kovalčík

MÁJA KŘÍŽOVÁ používá metodu Grunnlaget již rok.

Foto: Martin Kovalčík

ROZHOVOR Používání Grunnlagetu vede k rozvoji myšlení u všech dětí

Mája Křížová praktikuje metodu Grunnlaget při práci s dětmi v mateřské i základní škole. „Tento způsob výuky dokáže institucionálně nahradit některé nedostatky ve výchově,“ říká.

Mája Křížová učí na Základní a Mateřské škole v Dětrichově. Tato obec se nachází v Libereckém kraji, leží jen několik kilometrů od Frýdlantu. S metodou Grunnlaget se poprvé seznámila během loňského školení v Liberci. „Kurz mi tehdy doporučila moje kolegyně, která věděla, že se o podobné způsoby výuky zajímám. O samotné metodě jsem tehdy ještě nevěděla vůbec nic,“ vypráví v rozhovoru, který proběhl během přestávky mezi dvěma bloky výuky na Letní škole Grunnlaget, které se účastnila.

Máte za sebou první rok, ve kterém jste si vyzkoušela používání metody Grunnlaget v praxi. Lze již nějak zhodnotit, v čem je tento způsob výuky prospěšný? Je něco, v čem vám osobně pomohl?

Grunnlaget používám jak při práci v mateřské škole, tak i při výuce na prvním stupni základní školy. Pomáhá mi v mnoha ohledech. S jeho pomocí lze například odstraňovat nejružnější deficity ve znalostech,

které se u dětí vyskytují. Dříve jsem o těchto mezerách nevěděla, protože jsem automaticky předpokládala, že děti mají určité znalosti dostatečně ukotveny a adekvát-

S pomocí Grunnlagetu lze odstraňovat nejružnější deficity ve znalostech, které se u dětí vyskytují.

ně pojmově podpořeny. Právě pochopení principů používání metody Grunnlaget mi ukázalo, že musím jít během výuky daleko více do hloubky a zaměřit se na úplné základy.

Zkusím uvést příklad z praxe. Po absolvování kurzu jsem začala s dětmi v mateřské škole opakovat základní pojmy, které používáme. Během toho jsem narazila na

to, že některé děti mají problémy s časovou orientací. Zeptala jsem se tehdy, jestli mezi březen, duben a květen patří také pondělí. Několik dětí k mému překvapení

„odpovědělo, že ano. Během následujících dnů jsem se proto zaměřila na správné ukotvení jednotlivých časových pojmů, díky čemuž se podařilo tuto mezeru rychle zaplnit.“

Liší se v něčem používání metody u předškolních dětí a těmi staršími?

Neřekla bych. Při práci s dětmi v mateřské škole metodu používám nejčastěji během dopolední řízené činnosti, při které zpočátku probíráme základní kategorie, jako jsou velikost, tvar a barva. Časem přidáváme složitější kategorie, naposledy to byl například materiál, ze kterého jsou věci vyrobeny nebo způsoby jejich užití. Poté s dětmi hledáme různé podobnosti a rozdíly, učíme se kdy je něco stejné a kdy podobné. Díky tomu si děti jednotlivé pojmy správně ukotví a porozumí jim.

LETOŠNÍ LETNÍ ŠKOLU využila mimo jiné i ke sdílení svých zkušeností s ostatními učiteli a učitelkami.

Foto: Martin Kovalčík

Při výuce na základní škole je to podobné, jen pracujeme se složitějšími pojmy. Zde jsem tuto metodu použila například ve chvíli, kdy jsem zjistila, že některé děti mají problém s orientací v řádcích a tabulkách. Problém byl v tom, že nechápaly pojmy vodorovný a svislý. Byla to pro ně prázdná slova. Vrátila jsme se tedy k opakování pojmové kategorie poloha a zjedнала nápravu.

Nicméně Grunnlaget nepoužívám pouze v rámci samotné výuky. Výhoda této metody je v tom, že její podstata spočívá v práci s jazykem, díky čemuž ji lze aplikovat téměř při čemkoliv. Při jakémkoliv rozhovoru můžete neustále zpevňovat chápání naučených kategorií a pojmů. A to vše nenápadně, nenásilně a přirozeně. Tak jak to má probíhat během výchovy, která některým dětem chybí. Pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí to může být jediný zdroj, jak se k určitým informacím dostat. Sama vidím, že u nás začínají některé děti úplně na nule.

Vaše škola i školka patří mezi ty inkluzivně nastavené. Díky tomu pracujete, jak sama říkáte, s různými dětmi. Jak může používání metody Grunnlaget pomoci dětem, které vyrůstají v nepodnětném prostředí?

Myslím si, že tento způsob výuky dokáže institucionálně nahradit některé nedostatky ve výchově. Nicméně je potřeba zdůraznit, že Grunnlaget je užitečný pro všechny děti, nejen pro ty, které vyrůstají v nepodnětném prostředí. Tento způsob učení totiž

neumožňuje pouze odstraňování různých deficitů, ale jeho používání vede k rozvoji myšlení u všech dětí. I u těch, které jsou z rodiny skvěle připraveny.

Nemůže být používání Grunnlaget pro některé děti příliš náročné? Mám na mysli právě ty, kterým se doma nedodává adekvátní podpory, díky čemuž oproti svým vrstevníkům zaostávají.

Určitě ne, právě jim může pomoci nejvíce. Kromě toho si myslím, že je zbytečné podceňovat děti v tom, co jsou schop-

Jsem přesvědčena o tom, že dětské mentální pole je opravdu hodně široké, že takřka nezná hranice.

né pojmut. Jsem přesvědčená o tom, že dětské mentální pole je opravdu hodně široké, že takřka nezná hranice.

Osobně jsem se o tom přesvědčila například ve chvíli, kdy jsem s dětmi ve školce probírala rozdíl mezi tím, co je stejné a co podobné. Vysvětlovala jsem jim, že když mají dvě věci stejné všechny vlastnosti, u nás šlo tehdy o barvu, tvar a velikost, tak jsou stejné. Pokud mají stejné jen některé vlastnosti a v jiných se naopak liší, tak jsou si podobné.

Následovalo cvičení, při kterém jsem si vzala do ruky dvě totožné kostičky a ptala se, jestli jsou stejné nebo podobné. Všechny děti odpověděly podle očekávání, až na jednoho chlapce, který prohlásil, že stejné nejsou. A to proto, že ta první kostka není druhou kostkou, takže nemohou být stejné. Čtyřletý chlapec je schopný při výuce základních pojmů přijít s filozofickou myšlenkou, že dva předměty nemohou být jeden. Opravdu si myslím, že není třeba schopnosti dětí zbytečně podceňovat.

“

Jak již bylo řečeno, metodu Grunnlaget používáte jeden školní rok. Doporučila byste ji na základě svých dosavadních zkušeností i ostatním učitelům a učitelkám?

Určitě. Sama si už bez tohoto způsobu výuky nedokážu svoji práci představit. Myslím si, že by bylo dobré, kdyby se s Grunnlagetem a dalšími podobnými metodami výuky seznamovali budoucí pedagogové již během svého studia. Díky vlastní zkušenosti považují jejich používání za naprosto nezbytné. Nepomáhají pouze dětem, ale jsou prospěšné i pro samotné učitele, kterým pomohou vystoupit z určitých dlouhodobě zasetých jízdních řádů. A právě tuto schopnost považuji v současné době za naprosto nezbytnou pro to, aby učitelé dokázali své žáky zaujmout. Aby pro ně nebyli pouhými zkamenělými autoritami, ale dynamickými osobnostmi, které chtějí dobrovolně následovat.

Martin Kovalčík

PETRA KŘIKLAVOVÁ pomáhá chodovským dětem k bezproblémovému vstupu do mateřské školy.

Foto: Martin Kovalčík

REPORTÁŽ

Spokojené dítě je ten nejlepší lék na zboření všech bariér

Předškolní klub v Chodově funguje jako příprava pro vstup do běžných mateřských škol.

Chodov leží zhruba na půli cesty mezi Karlovými Vary a Sokolovem. Jde o přibližně patnáctitisícové město, které bylo dříve známé především výrobou růžového porcelánu. Ta doba je však již minulostí a Chodov, stejně jako celý region, se v současnosti potýká s extrémní chudobou části svých obyvatel. Ti velmi často žijí na místních sídlištích či v zapomenutých lokalitách na okrajích zdejších měst.

Děti bez hraček

Pro děti, které vyrůstají v tomto nepodnětném prostředí, provozuje v České republice organizace Člověk v tísni patnáct předškolních klubů. Jeden z nich se nachází také v Chodově, má otevřeno čtyřikrát týdně (od pondělí do čtvrtka, vždy od osmi do dvanácti hodin) a v loňském školním roce do něj chodilo dvanáct dětí. „A téměř všechny přešly do běžné mateřské školy. V tuto chvíli u nás zůstává pouze jeden chlapec. V jeho rodině je však momentálně tak složitá situace, že jsme

se po dohodě s rodiči rozhodli, že bude lepší, když ještě nějaký čas setrvá ve známém prostředí,“ říká Petra Křiklavová, která předškolní klub vede.

12

tolik dětí chodilo loňský školní rok do předškolního klubu v Chodově na Karlovarsku.

Děti, které do klubu docházejí, mají podle ní svoji životní startovací čáru položenou úplně jinde, než jejich vrstevníci. Nejsou zvyklé na pevný řád, mají problém fungovat v dětském kolektivu. Jejich motorické schopnosti nejsou dostatečně rozvinuté a ani jejich znalosti zdaleka neodpovídají dosaženému věku. „Jsou to děti, které žijí více méně na ulici, vyrůstají bez

pevných pravidel. V jejich světě ne vždy platí to, co se řekne. Díky tomu se od mala ztrácejí, žijí podle toho, co jim vyhovuje. Jsou zvyklé si věci vybojovávat. Nevědí, jaký model chování je vhodný pro tu kterou situaci, protože je to nikdy nikdo neučil. A stejné je to i s jejich vědomostmi. Jsou to děti, které doma nemají žádné hračky, které si neumí hrát. Nechodí na žádné procházky, na kterých by jim jejich maminka vyprávěla a popisovala, co vidí. S tím se setkávají až u nás. V některých případech jsem první, kdo jim říká podobné věci jako, že tohle je pejsek, a že dělá haf,“ vypráví.

Adaptační pobyty

Před několika lety začal předškolní klub spolupracovat s místními mateřskými školami. Nejdříve s MŠ Zahradní, po té i s vedlejší MŠ U Koupaliště. A to díky iniciativě klubu, lépe řečeno Petry Křiklavové, která oslovila zástupce obou školek a domluvila v nich pravidelné návštěvy. Tyto návštěvy

DO PŘEDŠKOLNÍHO KLUBU v Chodově chodilo v loňském školním roce dvanáct dětí.

Foto: archiv ČvT

vy probíhají i v jiných předškolních klubech organizace a říká se jim adaptační pobyty. Slouží především k tomu, aby se děti z klubů seznámily s chodem běžných mateřínek ještě před tím, než do nich přestoupí.

„Děti z klubu jsem znala ještě před tím, než jsme se spolu seznámili. Naše školka totiž sídlí kousek od předškolního klubu, takže jsem je občas vídávala, jak si hrají na místním sídlištním hřišti. Vůbec jsem ale nevěděla, co je to za skupinku, protože jsem o existenci klubu tenkrát vůbec neměla ponětí,“ vzpomíná Marcela Davidková, zástupkyně ředitelky MŠ U Koupaliště. Přesto byla velmi vstřícná a s návštěvami velmi ochotně souhlasila. „V Chodově pracuji již mnoho let, takže jsem přibližně vě-

děla, o jaké děti se jedná. Nečekala jsem žádné zvláštní problémy, což se také potvrdilo,“ dodává.

Ta třída je tak velká...

Při prvních návštěvách byly děti z klubu ze všeho trochu vyjukané, překvapila je především velikost třídy. Zpočátku tak stály stranou a vše spíše jen pozorovaly. Postupem času se ale osmělily a začaly si hrát. Nejdříve jen navzájem mezi sebou, ale pak se obě skupiny propojily. A to i díky programu, který pro ně paní učitelky společně připravují.

Ten většinou začíná v devět hodin, kdy se všichni spolu uvítají. Poté se už děti

z klubu zapojují do běžného programu školky. Někdy se cvičí, někdy se hraje pohádka, jindy se tancuje či se něco vyrábí. Následují chvíle pro volnou hru, při které si děti nejen odpočinou, ale zároveň dostanou prostor se spolu ještě více seznámit. Pak všichni odchází ven, buď na zahradu, nebo někam na procházku. Tím většinou návštěva končí.

„Chceme, aby děti z klubu měly možnost poznat, jak to ve školce probíhá. Vidí, jak stolujeme, jak si děti hrají. Zároveň poznají, jak probíhají řízené činnosti, díky čemuž pochopí, že si ve školce jen nehrajeme,“ vypráví Marcela Davidková. Kompetence mají rozděleny jednoduše. Každá dohlíží především na své děti, ale pokud například paní učitelka ze školky připraví společný program, má na povel všechny děti. To platí i obráceně. A děti to respektují, obě učitelky vnímají jako autority. „Děti potřebují vědět a jasně chápat, co je dovolené a co ne. Na začátku školního roku nás proto paní učitelka seznámí s pravidly, které ve školce platí. A vše funguje bez problému, po čase si pravidla děti z klubu osvojí. Dokonce se nám stalo, že chlapec z klubu upozornil dítě ze školky, že nedodrжуje pravidla školky,“ říká Petra Kříklavová.

Máte sklep?

Žádné nepříjemnosti nenastaly ani u rodičů. „Nevím, co si říkají doma, ale ve škol-

Příběh z klubu

Před časem k nám do klubu přišel kluk, který by se dal označit za vlčí dítě. Uměl jen trochu mluvit, jinak neměl základy absolutně ničeho. Neexistovaly u něj žádné stravovací ani hygienické návyky, o nějakém mentálním progresu nemohla být ani řeč. Rodiče si stěžovali, že je hyperaktivní, že je nezvladatelný, a že s ním nejde nijak pracovat. Podle jejich slov všechny jen mlátí a vše rozbíjí.

Podobné případy беру jako výzvu, proto jsem se na chlapce o to víc těšila. Rok jsme spolu intenzivně pracovali a výsledkem byl neuvěřitelný progres. Dlouho zkoušel moje

hranice, ale protože jsem je nastavila pevně a on viděl, že se pravidla nemění, tak se usměrnil a já s ním nemám nejmenší problém. Je sice trochu živější, ale už se dokáže v klidu sám najíst, zvládá všechny hygienické návyky, a hlavně se zajímá o svět okolo sebe. Po roce práce s ním se z vlčího dítěte vyklubal chlapec, který podle mě bude mít i hodně vysokou inteligenci. Mimochodem právě on je tím, kdo hlídá dodržování pravidel v klubu. Už se nemůžu dočkat na jeho mladšího bratra, který by do klubu měl nastoupit letos.

Petra Kříklavová

ce jsme nic zásadního řešit nemuseli. Nikdo s tím neměl problém. Navíc ono by to nemělo ani žádný smysl, protože se u nás všechny děti z okolí potkají díky povinnému předškolnímu vzdělávání tak jako tak. A i kdyby ne u nás ve školce, tak v první třídě zdejší základní školy určitě," říká zástupkyně ředitelky Marcela Davidková.

Velmi podobné je to i s rodiči dětí z předškolního klubu. Ti byli zpočátku sice trochu nejistí, ale postupem času se vybudovala vzájemná důvěra, což je podle Marcely Davidkové základem všeho. „Je přirozené, že se rodiče o své děti bojí, ale u nás brzy zjistí, že není čeho. Stačí se k nám přijít podívat. Navíc je velmi rychle přesvědčí samotné děti, které jim doma vyprávějí, jak se u nás mají dobře, a jak se těší na další návštěvu. Spokojené dítě je nejlepší lék na zboření všech bariér.“

Petra Křiklavová přesto připomíná, že pro některé rodiče může být spolupráce s mateřskou školou obtížná. „Rodiče však mají možnost se na cokoli zeptat. Mají-li jakékoliv obavy, jsme tu pro ně. Pokud je nechtějí prezentovat sami, přednesu je za ně. Díky tomu vše velmi rychle vyřešíme. Stalo se mi například, že se jedna maminka obávala, že paní učitelka zavírá neposlušné děti do sklepa. No tak jsme si šli všichni společně prohlédnout celou školu a zjistili jsme, že tam žádný sklep není," říká s úsměvem.

I podle ní je dítě hlavním nositelem změny. „Ano, dalo by se to tak říci, protože dítě je hybným motorem pro každého rodiče. Každý rodič chce pro své dítě to nejlepší. Proto neustále rodičům vysvětlujeme, jak je pro jejich dítě škola prospěšná. Nicméně rodiče i tak pořád budou úzkostní a je to tak v pořádku. Pokud se stane, že jejich dítěti nebylo ve školce z nějakého důvodu dobře, mají tendenci ho ze školky stahovat. V tom případě jsme však schopni celou situaci zasanovat. Zjistíme, co se stalo, problém si vysvětlíme a vše se rychle vrátí do normálu," dodává.

Změny jsou možné

Její práce se neodehrává pouze v prostorách předškolního klubu, ale často také vyráží přímo do rodin dětí. Pokud dítě přestane do klubu chodit, jde za rodiči a zjišťuje, co se děje. „Když je například problém v tom, že rodiče nejsou schopni z nějakého důvodu ráno své

dítě do klubu přivést, zjišťuji, jestli by nebylo možné, aby ho k nám vodil někdo jiný, například starší sourozenec nebo příbuzný rodiny. Probíráme, proč by bylo dobré, aby

Rodiče mají možnost se na cokoli zeptat. Mají-li jakékoliv obavy, jsme tu pro ně.

se dítě do klubu vrátilo. Pokouším se rodiče motivovat, aby k nám začali dítě opět posílat. A většinou se nějaká cesta najde. Jen jednou se stalo, že jsme se nedomluvili. A to bylo u matky, která má velmi těžké mentální postižení," říká Petra Křiklavová. „No, ono to bude asi i tím, že jsem prostě neodbytná a tak trochu vlezlá. Chodím do rodiny tak dlouho a jsem tak otravná, že rodiče raději začnou dítě do klubu opět posílat. Třeba jen proto, aby se mě zbavili. Navíc jsme

na malém městě, kde se lidi běžně potkávají, což využívám k tomu, abych jim klub vždy připomněla. Asi je pár rodičů, kteří se mně raději snaží vyhnout," dodává se smíchem.

Nicméně takovýto přístup podle ní není typický. Naopak, během své práce se setkává s tím, že se rodiče v rámci svých možností snaží spolupracovat. Jako příklad uvádí rodinu, se kterou nedávno spolupracovala: „Jednalo se o drogově závislé rodiče, u kterých jsem měla obrovskou obavu, jak jejich dítě zvládne přechod do povinného školního ročníku. S předškolním klubem spolupracovali dobře, ale bála jsem se, co se stane, až se jim nebude nikdo tak intenzivně věnovat, jako jsem to dělala já. Ale bylo to zbytečné. Naopak, paní učitelka si je velice chválí, jsou velmi vstřícní, na dítě se neustále ptají. Do teď nebyl žádný problém s docházkou. I na tomto příkladu je vidět, že změny jsou možné.“

Individuální plány

Právě tento příběh může být ukázkou prospěšnosti předškolních klubů. To ostatně potvrzuje i Marcela Davidková. „Předškolní klub je pro nás velmi užitečný. Rodiče v něm získají pozitivní vztah ke klubu, který se poté přenáší i na mateřskou školu. Děti v něm také získají potřebné základy. Jsou dobře rozvíjeny i po odborné stránce, jelikož jsou jim vypracovány velmi kvalitní individuální plány. Byly jsme jako paní učitelky velmi mile překvapeny, jak kvalitní jsou," říká.

Jak tyto individuální plány vznikají? „Na začátku školního roku dítě zhruba měsíc pouze pozoruji. Sleduji jej a snažím se zjistit a popsat jeho nebo její startovní čáru. Chci zjistit, co umí a co ne, kde má mezery a v čem naopak vyniká. To vše si zapisuji a podle toho dítěti vytvořím individuální plán. Podle tohoto plánu, který každý týden

SPOLUPRÁCE mezi předškolním klubem a MŠ U Koupaliště probíhá již od roku 2016.

Foto: Martin Kovalčík

neustále aktualizují, pak zařazují do výuky aktivity, které by dítěti mohly v jeho rozvoji nejlépe pomoci. Na konci roku udělám vyhodnocení, které po odsouhlasení rodičů předám do školky," vypráví Petra Křiklavová.

Skvělá příprava

O tom, že předškolní kluby představují pro děti, které do nich chodí, skvělou přípravu na přestup do klasické školky svědčí podle Marcely Davídkové i zkušenost s nově zavedenou povinností posílat na poslední rok děti do mateřské školy. Mezi dětmi, které si prošly klubem a těmi, které přijdou až do školky, je obrovský rozdíl. „Když k nám nastoupí děti z klubu, tak s nimi první měsíce maximálně doháníme pouze drobnosti. Pokud by však přišlo bez jakékoliv přípravy, má problémy pochopit úplné základy. Ten rozdíl oproti dětem z klubu je vážně obrovský.“ To samé platí podle ní i pro přístup rodičů. „Rodiče dětí, které chodily do předškolního klubu, berou školku docela svědomitě. Až mě to samotnou velmi mile překvapilo. Čekala jsem, že se vyskytnou například problémy s nepravdělnou docházkou, ale nic takového se nestalo. Naopak, tyto rodiče své děti vzorně omlouvají, někdy dokonce svědomitěji než ostatní rodiče.“

Činnost předškolního klubu a mateřské školy se skvěle doplňuje. „V klubu máme možnost individuální práce, protože zde není třicet dětí, ale pouze dvanáct. Navíc pracujeme více s rodinou, protože se jako organizace pohybujeme v jejich sociálním prostoru, jsme sociální služba. Ve školce zase mají lepší zázemí, je zde více času na

jen křupky. Já na ně můžu apelovat, což samozřejmě dělám a občas se i něco změní, ale nikdy se nedostaneme na takovou úroveň, jaká je díky školnímu stravování v mateřince,” říká Petra Křiklavová.

Žádné klacky pod nohy...

“

Po pár letech své existence funguje předškolní klub v Chodově jako skvělá příprava pro místní mateřské školky. „Ano, je to tak. Zpočátku nás možná někdo mohl brát jako jistou konkurenci, ale všichni brzy zjistili, že to tak není. Naopak jsme se naučili skvěle spolupracovat. V době zápisu tak například město vydá podklad, které děti mají nastoupit do mateřských škol, a školky nás pak samy oslovují a my jim děti pomáháme na zápis připravit. Díky znalosti terénu jim dokážeme pomoci, jsme vlastně taková školková sociální služba,” říká Petra Křiklavová, podle níž tento model skvěle funguje.

V budoucnu by rádi vzájemnou spolupráci ještě více prohloubili. „Víme, že si můžeme navzájem pomoci. Navíc, proč bychom si házeli klacky pod nohy, když děláme stejnou práci a jde nám o to samé – o šťastné a spokojené dítě, které je připravené nastoupit do základní školy,” uzavírá Petra Křiklavová.

Martin Kovalčík

Díky znalosti terénu dokážeme pomoci, jsme vlastně taková školková sociální služba.

”

práci, existuje zde variabilita učitelů. U nás, když dítěti nesednu, tak máme problém. Mě nikdo nenahradí, kdežto ve školce jsou většinou učitelky dvě,” vysvětluje rozdíly mezi školkou a klubem Petra Křiklavová. Další výhodou školky je podle ní lepší materiální vybavení, včetně zahrady, kam nyní s dětmi z klubu také chodí. Velký rozdíl mezi klubem a školkou spočívá také ve stravování. Ve školce se vše řídí normami zdravé výživy, takže děti jedí zdravě a pestře. „U nás jsme odkázáni na to, co dětem dají rodiče. Takže, pokud dává máma dítěti každý den křupky, tak bude jíst každý den

NA KONCI ROKU pořádají pracovníci pražské pobočky ČvT setkání dobrovolníků, na kterém jim poděkují za vše, co pro děti dělají. Foto: Martin Kovalčík

PŘÍBĚHY Doučování aneb jaký byl loňský školní rok

Na následujících stránkách vypráví pražští dobrovolníci příběhy dětí, kterým se v rámci doučování věnují. Jejich jména jsou kvůli ochraně soukromí změněna.

Představte si třídu plnou dětí, které dobrovolníci organizace Člověk v tísni doučují. Ony sice samozřejmě do jedné třídy nechodí, ale kdyby ano, konaly by se v ní na konci školního roku, jako v každé správné třídě, třídní schůzky. Toto by zaznělo v pražské „třídě“...

Zdeněk: Zdeněk mě pokaždé obejmě. Často mi říká, že nechce „bejt hloupej“ a děkuje mi, že ho učím. Nikdy nezapomenu jeho upřímnou radost, když sám přečetl celou knížku o medvědovi a jeho sousedech králících!

Honza: Přešel do individuálního doučování ze skupinového. Chodí do 6. třídy, trpí poruchami jako je dysgrafie, dyslexie a dyskalkulie. Velmi se však snaží a od září užel obrovský kus cesty. Hlavně v matematice a češtině. Získal více sebevědomí.

Jana: U ní funguje doučování skvěle, což poznáte i tak, že se během něj pravidelně

ozývá z kuchyně, kde probíhá, nezadržitelný smích. Hned po prvním setkání s dobrovolnicí se začala těšit do školy, více se baví spolužáky, kteří jí sami nabízejí při vyučování.

1000
zhruba tolik dětí využilo
v roce 2017 služeb doučování.
To probíhá buď individuálně,
nebo skupinově.

vání pomoc. Je skvělé, že paní učitelka je tak laskavá, že jim to dovoluje.

Petra: Po dvou měsících doučování se dostala na střední hotelovou školu.

Soňa: Soňa si hodně sedla se svojí dobrovolnicí. Doučování zde funguje i trochu jako mentoring.

Jarda: Jarda nosí domu jedničky nebo dvojky. Podle paní učitelky je od chvíle, kdy se začal doučovat, vidět velké zlepšení, a to především v samostatnosti. Už sám oslovuje ostatní děti.

Lenka: V pololetí mi paní učitelka říkala, že se prospěch Lenky sice markantně nezvedl, ale vidí u ní velký posun v kázní. Lenka je například schopná sedět celou vyučovací hodinu v lavici, což dříve nebylo pravidlem. Je schopná se bez problémů dohodnout se svými spolužáky, pokud má na něco jiný názor. To je taky změna k lepšímu, bývalo u toho hodně křiku.

Hana: Hana chodí první rokem na učňák. Vyrůstá v rodinném prostředí, které není příliš příznivé. Nejen, že se před půl rokem dozvěděla, že jsou ona i její bratr adoptovaní a že je její bratr nevlastní, ale maminka má navíc velké zdravotní potíže. Hana má problémy hlavně s matematikou, ale

DOUČOVÁNÍM organizace Člověk v tísni prošlo jen v loňském roce na tisíc dětí.

Foto: Iva Zimová

lepší se. Z pětky to vytáhla na trojku. Spolupracuje s výbornou dobrovolnicí Janou, která je takovým stabilizačním prvkem a Hanka v ní má dobrou parťáčku. Jana má jasně nastavené hranice, ale zároveň jen pár slovy dokáže Hance pomoci i v osobních záležitostech.

Petr: Petr chodí do páté třídy základní školy. Na svoji dobrovolnici si musel chvíli počkat, ale určitě to stálo za to. Dobrovolnice se jmenuje Radka a je Petrovi hodně podobná. Je stejně milá a zlatá. Hned si k sobě našli cestu, Radku doučování naplňuje a Petr ji má rád. Vždy za oknem vyhlíží, jestli už jde. Paní učitelka Petra poslední dobou velmi chválí a říká, že i za dva měsíce doučování vidí velký pokrok. Petr má ADHD a často zapomíná, tudíž je pro něj učení složité. Nicméně se nemusí bát, protože Radka je odhodlaná a chce s ním pracovat dál.

Tomáš: Tomáš chodí do 4. třídy a letos to měl opravdu těžké. Trpí těžkou formou ADHD, což mu někdy značně ztěžuje komunikaci. Navíc si letos prošel s maminkou azylovým domem. Blýskat na lepší časy se začalo ve chvíli, kdy potkal Kláru, která ho doučuje. Podle slov Tomášovy maminky je tak skvělá a trpělivá, že musí být světice. Školní výsledky má jako na houpačce, ale to je dáno tím, že Tomáš vydrží bez podání léků spolupracovat jen 90 minut. Tomáš s Klárou pokračují dál, maminka je nadšená.

Stella: Stela chodí do 7. třídy a hrozila jí pětka z matematiky, češtiny a angličtiny. Chce být televizní reportérkou, ráda čte, ale přiznává, že hodně věcem z češtiny nerozumí. Také ji baví dějepis a občanka. Maminka Stelly má jen základní vzdělání, a to ještě pouze ze zvláštní školy, kde však prospívala s jedničkami. Škoda, že nikoho tehdy nenapadlo přezkoumat, jestli tam Stellina maminka opravdu patří. O doučování se dozvěděla ve škole a hned tuto možnost využila. Doučování probíhá v Městské knihovně, protože doma na to není prostor.

Jana má jasně nastavené hranice, ale zároveň jen pár slovy dokáže Hance pomoci i v osobních záležitostech.

Za necelý rok se Stelle podařilo výrazně zlepšit známky z matiky, i z češtiny. To dělá radost nejen jí a její mamince, ale i jejím učitelkám.

Dan: Dana doučujeme od 1. třídy, kdy o to požádala jeho třídní učitelka. Má problémy se čtením a trochu i s psaním. Důvodem je zanedbaná péče v dětství, protože jeho matka s ním do čtyř let nemluvila. Někdy v tu dobu byl z péče matky odebrán a nyní

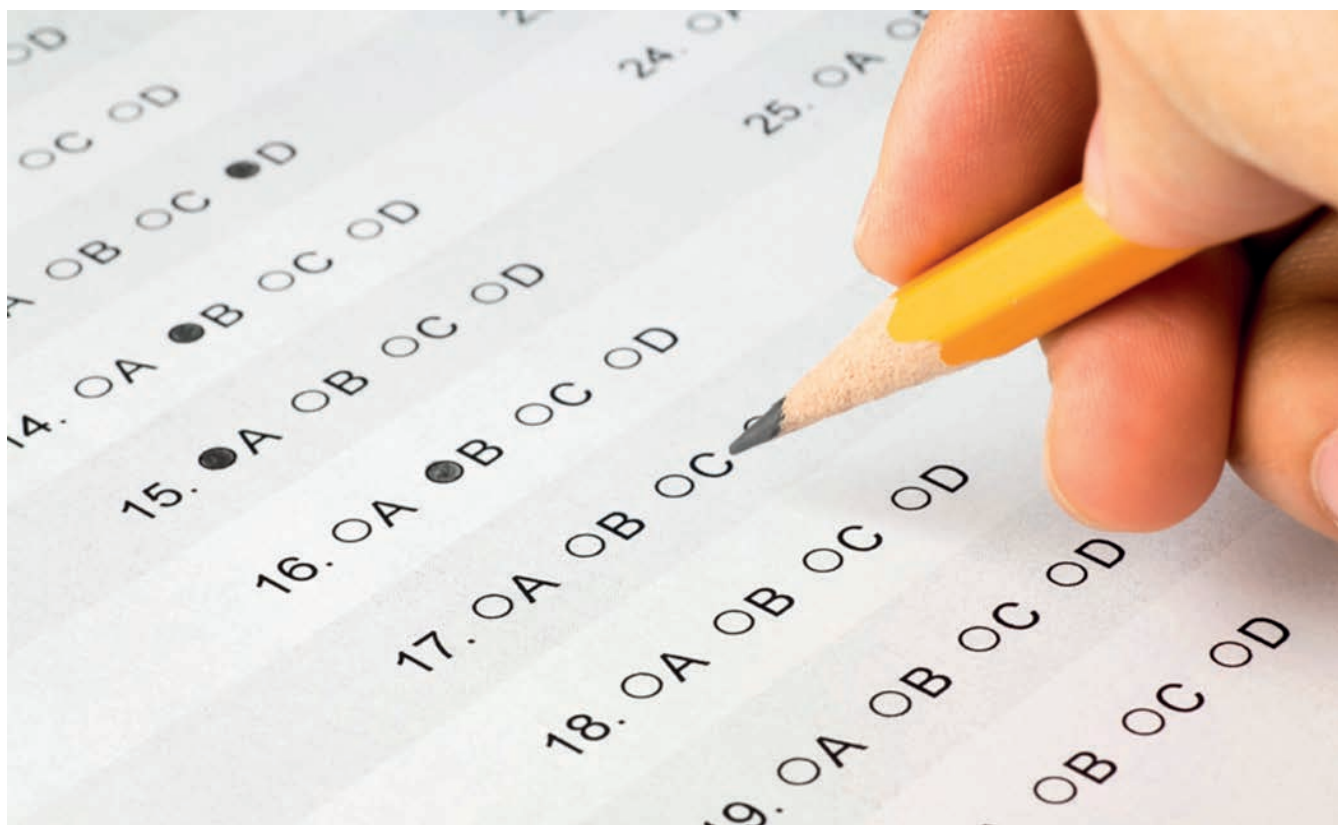
žije se svojí babičkou. Dan má nedostatečně vyvinutou sluchovou analýzu, díky čemuž potřebuje speciální péči. Tu mu mimo jiné poskytuje skvělá dobrovolnice Petra, která s ním pracuje už druhý rok. Procvičují spolu rozpoznávání a opakování slov, čtení nebo opisování textů. Od druhého pololetí si přibral ještě jeden doučovací den, který je zaměřen speciálně na čtení. S učitelkou jsme v kontaktu, pravidelně nás informuje, co je ve škole nového.

Kristián: Sedmou třídu základní školy zakončil reparátem, který díky doučování zvládl. Po krátké pauze pokračujeme ve spolupráci dál, momentálně se zaměřujeme na matematiku a češtinou. Na doučování se těší, momentálně uvažujeme o tom, že bychom ho zařadili do kariéřního poradenství.

Antonín: Antonín chodí do třetí třídy a s nikým nikdy neprohodil víc než dvě slova. Ale nám výslovně, tedy slovy a zcela zřetelně, řekl, že nechce, aby jeho doučování skončilo. A změna nastala i během samotných doučovacích hodin, během kterých stále více mluví!

Kateřina: U Káti se doučování projevuje tím, že postupně ztrácí strach z neúspěchu. To potvrzuje i její paní učitelka, podle které už není tak úzkostná jako dřív!

archiv ČvT

TEST DOPADL DOBRĚ, díky čemuž Tomáš nepropadl.

Ilustrační foto: Alberto G. (CC BY 2.0)

PŘÍBĚHY **Díky doučování zvládl Tomáš test z češtiny a postupuje dál**

S trochou podpory postoupil Tomáš do dalšího ročníku. Doučování by u něj mělo pokračovat.

S Tomášem a jeho dobrovolnicí Jitkou jsem se poprvé setkal zhruba před rokem. Bylo to ve chvíli, kdy jsem je díky své práci koordinátora doučování dostal na starosti. Po několika pokusech, které proběhly u Tomáše doma, jsme doučování přesunuli do knihovny, kde byl potřebný klid na práci. Doučování probíhalo nepravidelně, navíc bylo velmi složité se s rodinou spojit. Několikrát se bohužel stalo i to, že Jitka na Tomáše v knihovně marně čekala.

Za pět minut dvanáct

Situace se ještě zhoršila ve chvíli, kdy se musela chlapcova rodina vystěhovat se z bytu. Od té doby se doučování de facto nekonalo, jelikož maminka s Tomášem do knihovny několikrát nedorazili. Proto jsme se nakonec s rodinou rozhodli doučování přerušit, aby se maminka mohla soustředit především na hledání nového bydlení.

Na konci května se konečně podařilo najít místo v jednom pražském azylovém domě, což byla příhodná chvíle pro pokus o restart doučování. Bylo před koncem školního roku. Naplánovali jsme první hodinu. Když jsme však do jejich nového bytu dorazili, byla přítomna pouze maminka, Tomáš scházel. Maminka to omlouvala tím, že nechtěla, aby se nakazil od ne-

vém domě, což byla příhodná chvíle pro pokus o restart doučování. Bylo před koncem školního roku. Naplánovali jsme první hodinu. Když jsme však do jejich nového bytu dorazili, byla přítomna pouze maminka, Tomáš scházel. Maminka to omlouvala tím, že nechtěla, aby se nakazil od ne-

Rodina bude celý rok bydlet v azylovém domě, perspektiva pravidelného doučování je tedy reálnější.

mocného bratra. Trochu nás to zaskočilo. Dozvěděli jsme se, že má Tomáš ve škole problémy stále hlavně s češtinou, prý možná propadne, ale to jeho maminka přesně nevěděla.

Další den jsem zkontaktoval paní učitelku, která mi maminičiny informace potvrdila. Psala, že za dva dny se koná závěreč-

ný pololetní test, který musí Tomáš složit, aby prošel do dalšího ročníku. To byl dost šibeniční termín, ale podařilo se domluvit hodinu ještě před testem. Doučování proběhlo, Jitka však neměla příliš dobrý pocit. Ono se toho taky za jedno doučování nedá rozhodně stihnout všechno, co by bylo třeba. Téměř jistě jsme počítali s tím, že Tomáš propadne. Na začátku dalšího týdne mi však paní učitelka napsala, že se Tomášovi test nakonec povedl a postoupí do dalšího ročníku. Sama je prý ráda, že Tomáš bude pokračovat se stejnými spolužáky.

Uvidíme, jak vše půjde dál

Tomáš tedy po všech peripetích příští rok nastoupí do čtvrté třídy. Čeká ho hodně práce, zejména v češtině. Určitě na to však má. Rodina bude celý rok bydlet v azylovém domě, perspektiva pravidelného doučování je tedy reálnější. Jitka počítá, že bude s Tomášem dále spolupracovat. Uvidíme, jak vše půjde dál.

archiv ČvT

PO ROCE DOUČOVÁNÍ je Alice svědomitější a zároveň i více otevřená.

Ilustrační foto: woodleywonderworks (CC BY 2.0)

PŘÍBĚHY **Změny v chování Alice si už všimla i její paní učitelka**

Po roce doučování se malá Alice zlepšila téměř ve všech vyučovacích předmětech.

S Alicí a s její rodinou jsme začali spolupracovat minulý rok, v té době chodila do 3. třídy. Maminka i tatínek jsou nevidomí. Náš první kontakt se ne zcela vydařil, rodiče byli nedůvěřiví a dali nám najevo svoji nespokojenost s dlouhým čekáním – chvíli totiž trvalo, než jsme našli volnou dobrovolnici. Dnes spolu máme skvělý vztah, který je plný důvěry a vyznačuje se dobrou spoluprací. Rodiče mají o vzdělání dcery opravdový zájem a i přes svůj handicap se snaží se školními povinnostmi pomoci.

První pokus nevyšel

S Alicí to zpočátku nebylo jednoduché, byla uzavřená, nemotivovaná, nespokojená. Na doučování nechtěla nic dělat, nic ji nebavilo. Ve škole s ní měli podobný problém. Rodičům tajila domácí úkoly a nedělala je, protože věděla, že to nemohou zjistit. S Katkou, první dobrovolnicí, to dopadlo špatně – po měsíci skončila. Nerozuměly si, Alice na ní reagovala odmítavě a skončilo to tak, že s Katkou přestala úplně komunikovat. Raději jsme tento vztah

nerozvíjely dál, protože Alice byla úplně „zaseknutá“ a Katka bezradná. Poté jsem s Alicí chvíli pracovala sama, abych zjistila, jak si k ní najít cestu. Netrvalo to dlouho, ledy se prolomily a my jsme navázaly hezký vztah. Po čase jsem ji našla novou dobrovolnici Danu, které jsem předala své zkušenosti. Dana patří mezi zkušenější dobrovolnice, takže věděla, jak na to... A klaplo to, Alice si

Skvělé je také to, že si Alice začala sama číst a baví jí to.

s ní rozuměla. Začaly jsme pracovat na vytváření motivace k učení a poznávání. Doučování tak bylo nejen o učení samotném, ale i o vytváření přátelského vztahu.

Dana však bohužel ve druhém pololetí z doučování vypadla, plánovaně přerušila své dobrovolnictví, aby měla čas na doplnění diplomové práce. K Alici se tedy opět

dočasně vrátila koordinátorka dobrovolníků. Okamžitě si uvědomila, jak rozdílně se s ní oproti minulému roku pracuje. Tehdy nechtěla nic dělat, nyní je otevřenější, zodpovědnější, svědomitější. Není to ještě dokonalé, občas má své „záseky“ a špatné dny, kdy se jí do ničeho nechce, ale ta změna je přesto obrovská. Skvělé je také to, že začala číst a baví jí to.

“

A změna je patrná i ve škole. Konzultace s učiteli se vždy nesly v duchu „na všechno kašle, nic jí nezajímá, využívá handicap rodičů a nedělá úkoly, je nezodpovědná.“ Poslední konzultace, která proběhla teď na konci školního roku, však byla jiná. Paní učitelka Alici chválila, prý se zlepšila skoro ve všech předmětech. Už v nich není tak ztracená, je více sebevědomá, svědomitá a je u ní vidět snaha. Podle paní učitelky rozkvetla také sociálně – z holčičky, která se na začátku školního roku schovávala s kapucí na hlavě někde v koutě, je nyní někdo, kdo se baví se svými spolužáky a je všem více otevřená.

archiv ČvT

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Časopis ZVONÍ! vznikl jako součást projektu K.O.Z.A!
*Projekt K.O.Z.A. - Kooperace, Otevřenost, Zájem, Adaptace reg. číslo CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000176
v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání je spolufinancován Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem ČR.*

Redakce: Martin Kovalčík.

Vydává Člověk v tísni, o.p.s., Šafaříkova 24, Praha 2, PSČ: 120 00. Kontakt: martin.kovalcik@clovekvtsni.cz